

Folk-
bildnings-
rådet

Budgetunderlag

2024-
2026

www.folkbildningsradet.se

FOLKBILDNING I EN NY TID

Folkbildningsrådets vision är att det ska finnas kunskap, bildning och handlingskraft i hela samhället. Vår uppgift är att skapa förutsättningar för en fri och självständig folkbildning som svarar mot individens och samhällets behov.

Folkbildningen erbjuder mötesplatser och arenor för demokratiska samtal och ger människor verktyg till egenmakt och aktivt medborgarskap. Studieförbund och folkhögskolor motverkar marginalisering av människor genom att vara tillgängliga för många, inkludera olika grupper och genom att finnas i hela landet. För att kunna fortsätta att bidra till att stärka och utveckla demokratin behöver folkbildningen finnas nära och försöka påverka även de människor som ifrågasätter demokratin eller utmanar dess gränser.

Studieförbund och folkhögskolor kan och vill bidra i ännu större utsträckning. För studieförbunden handlar det om att fortsatt återta verksamhet efter pandemin, både med tidigare deltagare och med nya grupper som inte tidigare tagit del av verksamheten. För folkhögskolorna är det tydligt att det finns mer att göra – söktrycket är högt och minskningen av antalet platser när pandemisatsningarna nu är över innebär att angelägna kurser måste avvecklas. Samtidigt är det också tydligt att många folkhögskolor har en mycket tuff ekonomisk situation som förvärras av den höga inflationen. För att bibehålla både kvalitet och kvantitet i utbildningsformen behöver resurser tillföras.

Inger Ashing

Ordförande

Maria Graner

Generalsekreterare

INNEHÅLL

Sammanfattning	3
Verksamhetsredovisning.....	3
Folkbildningsrådets samlade bedömning.....	3
Utvecklingsbehov 2024–2026	5
Folkhögskolan	5
Studieförbunden	12
Verksamhet för asylsökande, vissa nyanlända invandrare och flyktingar från Ukraina	14
Pris- och löneuppräknig.....	15

Sammanfattning

Med stöd av resultatredovisningen av folkbildningens insatser och identifierade utvecklingsområden föreslår Folkbildningsrådet att följande medel, utöver de som angetts i budgetpropositionen för 2023, anvisas 2024:

- 440 miljoner kronor till folkhögskolan för förstärkning av statsbidraget per årsplats
- 300 miljoner kronor till en särskild satsning med 3 000 extra platser på folkhögskola 2024–2026
- 110 miljoner kronor till en fortsättning av särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare, samt flyktingar från Ukraina.

Folkbildningsrådet anser att det även fortsättningsvis i Arbetsförmedlingens regleringsbrev ska framgå att efter rekvisition från Folkbildningsrådet får bidrag lämnas till förberedande insatser i form av folkhögskoleutbildning samt till särskilt anpassade utbildningar på folkhögskolor som anordnas för nyanlända som omfattas av etableringsprogrammet.

Folkbildningsrådet vill även betona att folkhögskolorna är beredda att vara ett tydligt alternativ för ungdomar inom kommunens aktivitetsansvar och att genomföra gymnasieutbildning på uppdrag av kommuner.

Slutligen föreslår Folkbildningsrådet att folkbildningsanslaget (ap. 1 anslag 14:1) justeras genom en pris- och löneuppräknings.

Verksamhetsredovisning

En samlad bild av den verksamhet som studieförbunden och folkhögskolorna genomför finns beskriven i Folkbildningsrådets årsredovisning med verksamhetsberättelse 2022, vilken inlämnades till regeringen den 22 februari 2023.

Folkbildningsrådets samlade bedömning

Riksdagens grundläggande motiv för statsbidrag till folkbildningen är att verksamheten bidrar till en demokratisk utveckling av samhället.

Riksdagens mål för folkbildningspolitiken är att *Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.*

Regeringen har fastställt fyra syften med statens bidrag till folkbildningen. Dessa är att:

- stödja verksamheter som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället och
- bidra till att bredda intresset för att öka delaktigheten i kulturlivet.

Folkbildningsrådet redovisar varje år till regeringen hur statens syften med stödet till folkbildningen har uppnåtts. Regeringen har, i riktlinjer för 2022 till Folkbildningsrådet, även begärt att en fördjupad bedömning av demokratisyftet lämnas.

Folkbildningsrådets samlade bedömning 2022 kommer enligt regeringens riktlinjer till Folkbildningsrådet lämnas i en särskild rapport senast den 22 mars 2023.

Utvecklingsbehov 2024–2026

Nedan redovisar Folkbildningsrådet inom vilka områden som studieförbund och folkhögskolor är beredda att ta ett större ansvar och ta sig an nya uppgifter, samt vilka resurser som krävs för att säkerställa befintlig verksamhet och förverkliga nya ambitioner.

Folkhögskolan

Cirka 98 procent av alla ungdomar i Sverige påbörjar en utbildning inom gymnasieskolan. Men efter fem år har fortfarande drygt en fjärdedel av dem inte tagit sin examen. Unga som lämnar gymnasieskolan utan examen har sämre möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och med det följer en förhöjd risk för utanförskap i form av till exempel lägre inkomst och sämre hälsa.

En av folkhögskolans viktigaste uppgifter är att kompensera för brister i den vuxna befolkningens utbildningsbakgrund. Allmän kurs på folkhögskola erbjuder en ny chans för personer som av olika skäl inte fullföljt sina studier på grundskole- eller gymnasienivå. Folkhögskolan har också erkänt kvalitativa utbildningar inom kulturområdet. Dess roll vad gäller yrkesutbildningar har fått en allt större betydelse.

Enligt Arbetsförmedlingens bedömning kommer 340 000 personer att vara arbetslösa 2023. Hälften av de inskrivna har varit utan arbete i tolv månader eller mer. Arbetsförmedlingen konstaterar att under de kommande åren kommer det att krävas en kombination av olika insatser inom arbetsmarknadspolitiken samt utbildning för att minska det stora antalet långtidsarbetslösa.

I budgetpropositionen för 2023 gör regeringen bedömningen att folkbildningen spelar en viktig roll för att utjämna de utbildningsklyftor som finns i samhället. Regeringen lyfter fram att folkbildningen bidrar i arbetet med att ge stöd och vägledning till unga som varken arbetar eller studerar, samt konstaterar att andelen utrikes födda, personer med funktionsnedsättning och personer med kort utbildningsbakgrund är hög i folkhögskolan.

Nu, när pandemin är över, är folkhögskolorna beredda att erbjuda fler utbildningar, inte minst som arbetsmarknadsåtgärder. Behovet av folkhögskolans insatser är större än någonsin. Men för att möjliggöra detta krävs ökade ekonomiska resurser.

Folkhögskolans deltagare

Det är många som vill studera på folkhögskola. Söktrycket, såväl för allmän som för särskild kurs, har ökat 2022 jämfört med 2019.

Nästan hälften av deltagarna i allmän kurs är födda utomlands. Även andelen deltagare med funktionsnedsättning är fortsatt hög, särskilt inom folkhögskolans allmänna kurs. Framför allt är det deltagare med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som har blivit fler. Det är tydligt att dessa förändringar ställer stora krav på lärarnas pedagogiska kompetens. Hittills har folkhögskolan lyckats väl med att möta behoven hos dessa deltagargrupper. Folkhögskolans pedagogik med mindre grupper, hög lärartäthet, ofta med tillgång till internat och med en i övrigt genomtänkt pedagogisk miljö är dock resurskrävande.

I rapporten *Ett långvarigt utanförskap. Olika utmaningar för unga som varken arbetar eller studerar* visar MUCF att var tionde ung person någon gång hamnar i ett långvarigt utanförskap. Unga som hoppar av gymnasiet, lever med psykisk ohälsa, sjukdom eller har en funktionsnedsättning löper störst risk att aldrig få ett arbete eller kunna studera.

Folkhögskolan når, både i allmän kurs och i arbetsmarknadsuppdraget studiemotiverande folkhögskolekurs, många som står långt från samhället. Folkhögskolan är därmed en viktig aktör och skyddsfaktor för unga som varken arbetar eller studerar.

För de som hamnat i utanförskap kan folkhögskolan vara en vändpunkt, en väg vidare. För unga som är studieovana eller som tidigare inte fått rätt förutsättningar att tillgodogöra sig studier är folkhögskolans individanpassade bemötande och pedagogik många gånger avgörande.

SCB:s rapport *Grundläggande behörighet efter folkhögskolans allmänna kurs*, som publicerade i januari 2022, visar att folkhögskolan för många innebär en ny chans efter ett långt utanförskap. I rapporten görs tydligt att folkhögskolan har särskilt stor betydelse för deltagare med funktionsnedsättning.

Ny statistik från statistikmyndigheten SCB visar att andelen personer som går vidare från folkhögskolans allmänna kurs till högre studier ökar.

Hälften av alla deltagare har påbörjat eftergymnasiala studier inom ett år efter att de fått grundläggande behörighet på folkhögskola. År 2014 var motsvarande siffror 40 procent. Andelen deltagare som går vidare till högre studier ökar ytterligare när man tittar på sysselsättningen efter två och tre år.

I rapporten *Folkhögskolans deltagare med intellektuell funktionsnedsättning* konstaterar Folkbildningsrådet att folkhögskolan på många sätt är en välfungerande utbildningsform för deltagare med intellektuell funktionsnedsättning, som erbjuder ett varierat utbud av kurser och studieplatser med olika inriktning och på olika nivåer.

Sammanfattningsvis når folkhögskolan i hög grad deltagare med behov av att ta igen det som andra utbildningsformer inte har lyckats med att ge dem. Ett viktigt mål med folkbildningen och folkhögskolan är att utjämna utbildningsklyftor och höja utbildningsnivån i samhället. I

Folkbildningsrådets samlade bedömning, som grundar sig på interna och externa uppföljningar och utvärderingar, visar vi på folkbildningens betydelse för såväl individ som samhälle.

Öka ersättningen per årsplats i folkhögskolan

Redan före pandemin hade flera folkhögskolor en ekonomiskt ansträngd situation. Folkbildningsrådet har i flera år argumenterat för att folkhögskolorna behöver ett utökat statsbidrag för att fortsättningsvis kunna fullgöra sitt utbildningsuppdrag med hög kvalitet.

Folkhögskolans statsbidrag till ordinarie platser per deltagare motsvarar i dag inte ens de billigaste gymnasieprogrammen. Detta trots att sammansättning av deltagare och folkhögskolans pedagogik kräver ett högre stöd, och folkhögskolan konkurrerar i många lägen om samma personal som ordinarie skolväsende. En uppräknig av anslaget är därför nödvändigt.

Till en ordinarie årsplats på folkhögskola avsätts idag mellan 60 000 och 76 000 kronor i statsbidrag. De olika beloppen beror bland annat på om platsen är kopplad till de beslut om utökning av folkhögskolan som fattats eller inte. För de utökningar som gjordes 2015 och 2018 anslogs det högre beloppet.

Från halvårsskiftet 2020 till och med utgången av 2022 tillförde regeringen totalt 4 000 extra årsplatser till folkhögskola. Dessa platser finansierades fullt ut av staten med 100 000 kronor per plats. Folkbildningsrådet anser att

denna nivå är en rimlig ersättning för en årsplats vid folkhögskola och begär därför en relativt kraftig uppräkningsanslag.

Statsanslagets utveckling för folkhögskolor

Permanent årsplatser	Bidrag	Årsplatser	bidrag/årsplats
Ordinarie anslag inkl. pris och löneuppräknings	1 807 300 000	25 000	72 292
Utökade platser 2015 (ingen pris och löneuppräknings)	187 000 000	3 000	62 333
Utökade platser 2018 (ingen pris och löneuppräknings)	380 000 000	5 000	76 000

Utökade platser efter 2018 som tillfördes under pandemin ersattes med 100 000 kr, inklusive 14 700 kr motsvarande regionstöd, så kallad fullfinansiering.

Folkbildningsrådets förslag till statlig finansiering av folkhögskolors verksamhet

	Bidrag	Årsplatser	bidrag/årsplats i genomsnitt
Totalt bidrag 2023	2 374 300 000	33 000	71 948
Budgetäskande 2024–2026	2 814 900 000	33 000	85 300 *
Summa förändring anslag	440 600 000		13 352 **

* Fullfinansiering exklusive regionstöd motsvarar 85 300 vilket Folkbildningsrådet anser vara en rimlig ersättning per årsplats.

** ökning per årsplats

En rimligare ersättning för utbildning på folkhögskola skulle medföra att de, ofta sköra deltagare, som söker sig till folkhögskolan skulle kunna erbjudas bättre förutsättningar att lyckas med sina studier. Med utökat stöd i form av ökad lärartäthet, fler specialpedagoger samt ytterligare satsning på kuratorer och studie- och yrkesvägledare ges folkhögskolan ökad möjlighet att möta de som står långt från arbete och studier.

Folkhögskolan är en viktig del av Sveriges utbildningssystem men ingår inte i det ordinarie skolväsendet. Folkbildningsrådet konstaterar att folkhögskolan inte kommer att få ta del av de medel som regeringen satsar från 2023 och framåt för att stärka professionen hos rektorer, lärare och forskollärare, öka yrkenas attraktionskraft och utveckla undervisningens kvalitet.

En uppräkningsanslag till de ordinarie platserna på folkhögskola (avser 33 000 årsplatser) till 100 000 kr per plats minus regionbidrag innebär att statsanslaget till folkhögskolan skulle behöva öka med totalt 440 miljoner

kronor. Det motsvarar en ökning av anslaget med drygt 13 000 kronor per deltagare.

Antalet årsplatser på folkhögskola riskerar att minska

Folkbildningsrådet har vid två tillfällen i vårt budgetunderlag till regeringen visat på möjligheten att en ökning av ersättningen per årsplats i folkhögskola kan genomföras inom ramen för nuvarande system om samtidigt ”betinget”, det vill säga folkhögskolans ingångsvärde justeras ner.

Om inte erforderliga resurser tillförs folkbildningsanslaget bedömer Folkbildningsrådet att prognosen för årsplatser på folkhögskola kommer att behövas skrivas ner från 33 000 till 31 000. Detta är alltså den potentiella minskningen av folkhögskolans totala deltagarkapacitet som kan bli aktuell från 2024 för att nå en ersättningsnivå som motsvarar behoven givet hur deltagargruppen ser ut.

Fler årsplatser på folkhögskola

Riksdagen har i omgångar, från hösten 2020, utökat antalet platser i folkhögskolan. Satsningen var en del i åtgärder som gjordes för att ge människor goda möjligheter att utbilda sig eller byta yrke i spåren av coronapandemin. Under 2020–2022 kunde därför avsevärt fler utbilda sig såväl inom allmän kurs som i yrkesutbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå på den ordinarie allmänna och den särskilda kursen.

Arbetsförmedlingen har nyligen skrivit upp sin prognos för arbetsmarknaden 2023 och 2024. Antalet arbetslösa ökar, särskilt de långtidsarbetslösa blir fler. I dag har över 150 000 personer varit arbetslösa i mer än ett år. Särskilt besvärligt är det för de som redan står långt från arbetsmarknaden, främst personer utan gymnasieutbildning, utrikes födda utanför Europa och personer med funktionsnedsättning. För att stärka dessa personers möjligheter att få ett arbete är relevant utbildning av största vikt.

I denna lågkonjunktur och med en stor grupp som inte har etablerat sig på arbetsmarknaden är folkhögskolorna beredda att spela en ännu större roll i arbetsmarknadspolitiken.

Det är många som söker sig till folkhögskolans långa kurser men idag kan skolorna inte ta emot alla. Folkhögskolan kan med sin friare pedagogik och flexibilitet i kursutformning anpassa yrkesutbildningarna till såväl deltagarnas förutsättningar som arbetsmarknadens efterfrågan.

Omställningsstudiestödet öppnar upp möjligheter för nya grupper att studera. En majoritet av folkhögskolornas kurser är godkända för studiemedel. Folkhögskolorna skulle därför kunna spela en tydligare roll för de som mitt i livet har behov av att bredda sin kompetens och stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

Enligt statistik från CSN har hittills cirka 700 personer fått godkänt för omställningsstudiestöd för vårterminen 2023. I proposition (2021/22:176) Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden konstateras att folkhögskolan i hög grad kan möta omställningsstuderande och folkhögskolorna kommer därför att behöva analysera hur utbildningsutbudet kan möta eventuella nya eller förändrade utbildningsbehov för yrkesverksamma.

Folkbildningsrådets bedömning är att folkhögskolorna skulle kunna ta ett större ansvar för att personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ges bättre förutsättningar till vidare studier eller anställning. Vi föreslår därför en särskild satsning 2024–2026 på 3 000 extra årsplatser för att med språkstödjande och yrkesförberedande insatser skapa förutsättningar för integration av personer som idag inte arbetar eller studerar.

Tillkommande platser behöver vara fullfinansierade av staten eftersom regionerna under senare år inte har haft möjlighet att öka regionbidragen i takt med tidigare utbyggnaden av platser i folkhögskola. Ett förhållande som Folkbildningsrådet uppfattat gäller även framöver. Det är nödvändigt med en tydlig dialog mellan regeringen och regionerna gällande framtida förväntningar på regionernas medfinansiering.

Studiemotiverande folkhögskolekurs

Studiemotiverande folkhögskolekurs är tre månader långa kurser där arbetssökande utan fullständig grundskola eller avslutat gymnasium med grundläggande högskolebehörighet får hjälp att ta nästa steg i livet. Kurserna är ett regeringsuppdrag till Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet, som utförs på folkhögskolor runtom i landet. Studiemotiverande folkhögskolekurs har funnits sedan 2010 och över 46 000 personer har deltagit genom åren.

Verksamheten visar mycket goda resultat. Drygt hälften av de som gått en studiemotiverande folkhögskolekurs läser vidare inom folkhögskola, på komvux med en omfattning på minst 50 procent eller på sfi. Folkbildningsrådet har under insatsens tid gjort fyra deltagarundersökningar som visar att sju av tio blev motiverade till

fortsatta studier, att drygt hälften har fått ökat självförtroende och att nio av tio skulle rekommendera sina vänner att delta i en studiemotiverande folkhögskolekurs.

Tyvär har Arbetsförmedlingen under de senaste åren inte hänvisat till kurserna i tillräckligt stor utsträckning, vilket gör att de inte når ut brett nog. Det är angeläget att Arbetsförmedlingen fullt ut utnyttjar denna möjlighet och anvisar deltagare till studiemotiverande folkhögskolekurs så att fler unga människor kan återgå till studier eller komma ut i arbetslivet.

Etableringskurs på folkhögskola

Folkhögskolorna erbjuder nyanlända med kort utbildning en plats på etableringskurs och därmed möjligheten till en sammanhållen och sömlös utbildning anpassad efter individens behov. Efter genomförd etableringskurs kan deltagarna gå vidare till sfi och därefter till allmän eller yrkesinriktad kurs på folkhögskola, och sedan vidare till etablering på arbetsmarknaden.

Etableringskurs på folkhögskola har funnits sedan 2014 och omfattar studier på heltid i sex månader. Kursen innehåller studier i det svenska språket samt förberedande och orienterande insatser. Etableringskursen regleras via regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen samt i avtal mellan Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet.

Folkbildningsrådet anser att etableringskurs på folkhögskola är en underutnyttjad insats som bland annat möter de behov som Statskontoret lyfter fram i sin analys om hur Arbetsförmedlingen har genomfört det nya regelverket och om det har gjort att myndigheten kan arbeta mer flexibelt och effektivt med uppdraget.

En stor del av de som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen erbjuds deltagande i det arbetsmarknadspolitiska programmet Jobb- och utvecklingsgarantin (JOB). För många av dem som skrivs in i JOB:en efter genomgången etableringsprogram kvarstår behovet av både studier i svenska språket och förberedande insatser innan de sökande är redo att påbörja en yrkesutbildning eller har förutsättningar att matchas mot arbete eller reguljär utbildning. Om dessa personer skulle få möjlighet att delta i etableringskurs på folkhögskola skulle de sannolikt bygga en starkare grund för att gå vidare till studier eller att få en anställning.

Folkbildningsrådet har i en hemställan om ändring i förordningen (2000:634) om förberedande insatser inom arbetsmarknadspolitiska program uppmarksamat regeringen på behov av regelförändringar i syfte

att underlätta för utrikes födda som är arbetssökande att få en chans att förbättra sina förutsättningar på arbetsmarknaden.

Studieförbunden

Av Folkbildningsrådets årsredovisning för 2022 framgår att verksamheten i studieförbunden har minskat väsentligt under åren 2020–2022 jämfört med tidigare år. Detta beror främst på coronapandemin. Studieförbunden beslutade gemensamt att ställa in alla fysiska träffar från den 20 mars 2020. Även om andelen verksamhet som genomfördes på distans ökade kraftigt under pandemin så nådde studieförbunden inte upp i tidigare volymer.

Under 2022 har Folkbildningsrådet och studieförbunden, gemensamt och var för sig, arbetat intensivt för att säkra kvaliteten i den verksamhet som genomförs och rapporteras för statsbidrag. Samtidigt har Folkbildningsrådet sett över villkor och system för fördelning av statsbidrag. Förslag till ett nytt system för statsbidrag till studieförbunden 2024 har sänts på remiss. Folkbildningsrådets styrelse kommer att fatta beslut om detta i maj 2023. Det är ett helt nytt system där kvalitet står i fokus. Hittills har fördelningen av statsbidraget byggts på omfattningen av tidigare genomförd verksamhet.

Förslaget innebär att bidraget ska fördelas enligt ett kvalitetsbedömningssystem enligt ett treårigt schema. För varje treårsperiod beslutas om en bidragsandel för varje studieförbund. Andelarna fastställs i en bedömningsmodell med indikatorer och med stöd av en extern bedömarpanel. Studieförbundens verksamhetsmål för kommande treårsperiod bedöms utifrån måluppfyllelsen i föregående period.

Folkbildningsrådet bedömer att studieförbundens verksamhet kommer att öka något de kommande åren jämfört med 2022 men kommer inte att nå samma volym som före pandemin. Folkbildningsrådet begär därför ingen annan uppräknings av anslaget än pris- och löneuppräknings.

I programmet *Bildning förenar Sverige – program för 2020-talet* lyfter Studieförbunden i samverkan fram tio områden där studieförbunden gemensamt vill bidra till en positiv samhällsutveckling och är beredda att intensifiera sitt arbete.

Studieförbunden vill stärka sin position som mötesplats där människor träffas i samtal om angelägna frågor. När människor kommer samman och diskuterar stärks tilliten i samhället vilket bidrar till att demokratin kan utvecklas.

Att bygga ett mer hållbart samhälle är en av vår tids viktigaste frågor. Det kräver att fler människor får ökade kunskaper och insikter för att agera och förändra beteenden. Studieförbunden kan ge människor verktyg att förstå och reflektera kring hur de kan agera som individer och gemensamt möta klimatfrågan och bygga ett hållbart samhälle.

Under lång tid har studieförbunden arbetat för att asylsökande och utrikes födda ska få kunskap i svenska språket, om samhället och kulturen. Genom särskilda satsningar har studieförbunden även arbetat uppsökande för att erbjuda föräldralediga och personer som står längre från arbetsmarknaden möjlighet till utbildning, bildning och kultur. Dessa värdefulla erfarenheter tar studieförbunden nu med sig för att utveckla den ordinarie verksamheten.

Studieförbunden har en väl utbyggd infrastruktur, med verksamhet i samtliga 290 kommuner i landet. Studieförbunden har organisationen, kompetensen och engagemanget och kan medverka till en ökad integration i hela samhället. Särskilt angeläget är att utveckla mer folkbildning och fler mötesplatser i utsatta områden. Det bygger tillit och stärker samhället i dess mångfald.

Studieförbunden är landets största kulturarrangör. Genom studiecirklar och kulturprogram ges en mångfald människor möjlighet att utöva eller ta del av kultur. Studieförbunden vill öka deltagande och skapa möjligheter för fler att delta i kulturlivet.

Lärandet inom studieförbunden minskar kunskapsskillnader och utbildningsklyftor. Studieförbunden är en viktig länk i en utbildningskedja som kan nå de som har de största behoven och öppna vägar till arbete.

Studieförbunden kan öppna fler vägar från studiecirklar till arbete eller vidare studier. Att delta i en studiecirkel stärker människors förutsättningar på arbetsmarknaden. I rapporten *Cirkeldeltagarens vägar till arbetsmarknaden* från Internationella Handelshögskolan i Jönköping konstateras att sambandet är särskilt tydligt bland cirkeldeltagare som är utrikes födda och har kort utbildning.

Vi lever i ett digitaliserat samhälle men tyvärr har den utvecklingen lämnat många efter. Studieförbunden kan spela en roll ingen annan kan ta för att få med alla i samhället på digitaliseringen.

I studieförbunden möts människor. Ensamhet och isolering bryts. Gemenskap är stärkande och ingen mår bra av att känna sig ensam. Bildning och kultur gör att människor mår bättre. Särskilt viktigt är det att

bibehålla nuvarande och utveckla ny verksamhet för deltagare med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa. Folkbildningsverksamhet kan också rusta människor för en hälsosammare livsstil.

Verksamhet för asylsökande, vissa nyanlända invandrare och flyktingar från Ukraina

Sedan hösten 2015 har studieförbund och folkhögskolor bedrivit en framgångsrik verksamhet för asylsökande och andra invandrare. Verksamheten har en viktig funktion för att motverka passivisering under asyltiden, underlätta kontakter med den svenska arbetsmarknaden och främja en framtida etablering för de som beviljas uppehållstillstånd.

Enligt statistik från Migrationsverket ansökte cirka 16 800 personer om asyl i Sverige 2022. Ytterligare cirka 28 400 personer förlängde sin ansökan. Vi har alltså över 45 000 personer som studieförbund och folkhögskolor skulle kunna erbjuda en meningsfull väntan med studier i svenska och om det svenska samhället eller andra relevanta ämne.

Utöver asylsökande har under året cirka 50 600 flyktingar från Ukraina sökt sig till Sverige under 2022. Drygt 45 000 av dem har beviljats uppehållstillstånd.

I en ändringsbudget 2022 tillfördes folkbildningen 50 miljoner kronor så att folkhögskolor och studieförbund kunde fortsätta sitt viktiga arbete med att ge flyktingar från Ukraina möjlighet att börja lära sig svenska. Totalt disponerade Folkbildningsrådet 110 miljoner kronor för denna verksamhet 2022.

I november 2022 undersökte Folkbildningsrådet intresset hos studieförbund och folkhögskolor för att bedriva *Svenska från dag ett* och *Vardagssvenska* under 2023. Intresset är stort och studieförbunden indikerade en potential att expandera verksamheten ytterligare under 2023, förutsatt att resurser tillfördes för detta.

Inför 2023 har regeringen avsatt totalt 30 miljoner kronor till verksamhet för asylsökande och vissa nyanlända invandrare, inklusive flyktingar från Ukraina.

De 30 miljoner kronor som regeringen avsatt för 2023 kommer att förbrukas under våren. Folkbildningsrådet bedömer att det behövs ytterligare 80 miljoner kronor redan 2023, vilket skulle innebära samma nivå som för 2022. Behovet kvarstår även 2024–2026.

Folkbildningen har en fantastisk förmåga att möta nya grupper och snabbt anpassa sin verksamhet efter nya behov i samhället. Vi ser stora möjligheter för studieförbunden och folkhögskolorna att fortsatt bidra till integrationen av asylsökanden och ukrainska flyktingar genom utbildning i svenska språket och om det svenska samhället. Folkbildningsrådet bedömer att behovet av verksamhet för asylsökande, flyktingar från Ukraina och andra nyanlända invandrare kvarstår 2024–2026 och anser att 110 miljoner kronor är en rimlig nivå för att upprätthålla en grundverksamhet inom folkbildningen för målgruppen.

För perioden 1 december 2022 till och med 30 september 2023 har Folkbildningsrådet dessutom beviljats 119 miljoner kronor i projektbidrag från Svenska ESF-rådet för insatser med flyktingar från Ukraina. Det finns i dag ingen information om möjlighet till fortsättning år 2024.

Pris- och löneuppräknig

Kostnaderna för studieförbund och folkhögskolor för löner, lokaler och andra delar i verksamheten ökar i takt med den allmänna ökningen av priser och löner. Samtidigt har inte något pris- och löneuppräknig gjorts sedan år 2015, vilket gör att statsbidraget i praktiken urholkas. För att bibehålla kvaliteten i verksamheten behöver en pris- och löneuppräknig tillföras anslaget.

